

Черемісіна Т.О.

кандидат педагогічних наук,

Бердянський державний педагогічний університет

СУТНІСТЬ КОНСТРУКТОРСЬКО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ З ПОЗИЦІЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАНЬ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

Завдання трудового навчання як загальноосвітнього предмета визначені в базовій освітній галузі «Технології», яка передбачає набуття школярами загальнотрудових компетенцій, формування технологічно і комп'ютерно-грамотної особистості, узагальнення відомостей про наукові основи сучасного виробництва.

Через специфіку свого змісту освітня галузь виконує конкретні функції: забезпечення технічної і технологічної освіти учнів, спираючись на закони та закономірності розвитку людини, природи, суспільства, культури і виробництва, які вивчаються у навчальних предметах з основ наук; ознайомлення учнів з різними напрямками предметно-перетворювальної діяльності.

Зазначені функції конкретизуються з урахуванням вікових особливостей розвитку учнів, змісту та доступності навчального матеріалу, його зв'язків з іншими освітніми галузями на різних етапах загальноосвітньої школи. Зокрема, на рівні 5–9 класів передбачено ознайомлення учнів з проектно-технологічною діяльністю з опорою на знання з основ наук на рівні предметно-практичної діяльності; залучення учнів до проектної, конструкторсько-технологічної, художньо-конструкторської та дослідницької діяльності; розвиток у школярів здатності реально оцінювати свої можливості для вибору посилюючих творчих завдань.

У старшій школі відбувається ознайомлення учнів із закономірностями проектної, техніко-технологічної та побутової діяльності, спираючись на знання з основ наук; залучення учнів до раціоналізаторства та винахідництва на базі змісту проектно-технологічної підготовки; формування в учнів здатності мобілізувати свої потенційні творчі можливості в різних видах діяльності.

З наведеного випливає, що в змісті базової освітньої галузі «Технології» творча компонента займає важливе місце. Тому вчителі трудового навчання повинні бути креативними особистостями, мати ґрунтовну конструкторсько-технологічну підготовку (КТП) і вміти здійснювати керівництво різними видами предметно-перетворювальної діяльності в загальноосвітній школі.

Доцільно зазначити, що в науково-педагогічних дослідженнях немає однозначного підходу до трактування терміну «конструкторсько-технологічна підготовка», як і немає єдності у визначенні її структури та змісту. Найчастіше дослідники оперують поняттями «техніко-конструкторська підготовка», «техніко-конструкторські знання і вміння» тощо.

Зокрема, А. Я. Матвійчук техніко-конструкторські знання і вміння зводить до таких семи груп: графічні, машинознавчі, технологічні, організаційні, інформаційні, комунікативні, контрольні-оцінювальні [3, с. 25].

З проблеми співвідношення естетичної і художньої діяльності, що є найскладнішим, найважливішим та поки що найполемічнішим питанням естетики, впливає складність поєднання художньої і трудової діяльності та її термінологічного позначення з погляду теорії естетики, в якій художньо-практична сфера діяльності розглядається як витвір мистецтва.

Вторгнення художника у виробництво, як результат проникнення естетики в техніку, привело до появи сфери діяльності, що називається «дизайн». За словами І. Т. Волкотруб, цей термін припускає, в першу чергу, художнє проектування, але охоплює і весь процес промислового виробництва корисної і красивої речі. [1, с. 32].

Дизайн – головна, найбільш розвинена і теоретично осмислена сфера діяльності людини за законами краси поза мистецтвом.

Взаємодія природи і суспільства, заснована на взаємодії людини з предметами, засобами праці і стосунках, що виникають між учасниками діяльності в сфері матеріального виробництва, покликана народжувати предмети, що задовольняє утилітарні побутові потреби у поєднанні з красою як об'єктивною властивістю світу. У цьому процесі світоглядна орієнтація людини на корисне органічно поєднується з художньою, а використання сучасних технологій є життєвим фундаментом реалізації художнього або естетичного для досягнення гармонії в створюваних матеріальних цінностях.

Художньо-технологічна підготовка (ХТП) формується на основі художніх, техніко-технологічних і графічних знань. Основою художньо-технологічної діяльності є технологічна діяльність із художнім спрямуванням.

У ХТП важливе місце посідає конструкторсько-технологічна творчість, яка розглядається з обох боків. При цьому, під новизною в творчій діяльності, вслід за А. Т. Шумиліним [4, с. 74], ми розуміємо, перш за все, оригінальність, тобто нешаблонність, нестереотипність. Питання стоїть не лише в отриманні об'єктивно нового результату. У конструкторсько-технологічній діяльності можна вже існуючий продукт отримати новим способом, за допомогою нових знань. Або отримати відомий продукт новим, оригінальним методом. Тому творчою в такій діяльності, на наш погляд, можна розглядати діяльність із створення «нового» не тільки як кінцевого результату, але і як засобу, способу, методу, що дає можливість отримати відомий результат з меншими витратами часу і (чи) матеріально-технічних засобів.

Складність здійснення ХТП полягає в тому, що, з одного боку, конструкторська діяльність потребує креативних людей, що характерно не кожному студенту; з іншого боку, технологічна діяльність, яка пов'язана із технічним образно-дійовим мисленням і сенсомоторикою, також вимагає врахування індивідуальних відмінностей студентів – майбутніх учителів [2, с. 68].

На основі проведеного аналізу всіх компонентів ХТП, робимо деякі уточнення в її формулюванні.

Ми вважаємо, що конструкторсько-технологічна підготовка – це синтез (вища ступінь інтеграції) основних її складових – конструкторської, технологічної, художньо-естетичної, графічної та практичної, які проявляються у відповідній креативній діяльності студентів з урахуванням їх індивідуальних особливостей (відмінностей) (рис. 1).

Рис. 1. Складові конструкторсько-технологічної підготовки

Зрозуміло, що техніко-технологічна та спеціальна підготовка вчителя технологій має свої особливості порівняно з тією, яку отримує інженер чи технолог. Адже вона має забезпечити, з одного боку, достатньо високий рівень конструкторських, технологічних та художніх знань, що дасть змогу фахівцеві

розуміти принципи функціонування виробництва як системи, будову і дію технічних систем контролю і керування ними, а також сприяти формуванню практичних умінь і навичок. З іншого боку, вона повинна сприяти розвитку педагогічних якостей, які дадуть вчителю змогу успішно реалізовувати їх у шкільній практиці, розв'язуючи завдання трудового та професійного навчання учнів загальноосвітніх шкіл.

Глибоке та свідоме розуміння цілісної концепції розвитку креативної особистості є важливим засобом засвоєння майбутніми вчителями технологій у процесі вивчення фахових дисциплін не просто розрізаних конструкторських, технологічних та інших знань, а саме їх системи, що відображає цілісну структуру КТП.

Це дозволяє припустити, що КТП студентів – майбутніх учителів технологій є синтезуючою системою багатьох взаємопов'язаних елементів, які утворюють стабільну цілісність, що володіє інтегрованими властивостями і закономірностями.

На завершення доцільно підкреслити, що основою для формування конструкторсько-технологічної підготовки є відповідне змістове наповнення базової освітньої галузі «Технології», яке реалізується на основі таких, змістових ліній:

- політехнічна орієнтація;
- технологічні основи виробничої діяльності;
- трудова компетентність;
- графічна культура;
- інформаційна культура;
- технологія творчості.

Список використаних джерел:

1. Волкотруб И.Т. Основы художественного конструирования / И.Т. Волкотруб. – К. : Вища шк., 1982. – 148 с.
2. Кудрявцев Т.В. Психология технического мышления (Процесс и способы решения технических задач) / Т.В. Кудрявцев. – М. : Педагогика, 1975. – 304 с.
3. Матвійчук А.Я. Формування техніко-конструкторських знань і вмінь в учнів 7–9 класів : дис. ... канд. пед. Наук : 13.00.02 / А.Я. Матвійчук. – К., 1997. – 167 с.
4. Шумилин А.Т. Вопросы становления творчества / А.Т. Шумилин // Проблемы философии. – К. : Вища школа. – 1978. – Вып. 44. – С. 12–15.

Шеян М.О.

методист науково-дослідної лабораторії

здоров'язбережувальних технологій,

Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'Я УЧНІВ У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Проблема здоров'я дітей сьогодні як ніколи актуальна. Адже здоров'я підростаючого покоління визначає не тільки стан суспільства, а й інтелектуальний, культурний та економічний потенціал держави в цілому. Тому середважливихсоціальнихзавдань, які стоять сьогодні перед сучасною школою є виховання особистості, яка не тільки володіє теоретичними знаннями, а й уміє застосувати їх на практиці.